

09. 30 134

105
07-34

გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!
გაუმარჯოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას!
გაუმარჯოს თავისუფალ ხელოვნებას
თავისუფალ საქართველოს!

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 15 მან., ნახევარი წლით 9 მან. თითო ნომერი—1 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს.

1918 წ. № 15 კვირა, გიორგობისთვის 22 ფასი 2 მან. წელიწადი შეეკვსე გამოცემის

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლის უფრნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ზე წლიური ფასი 25 მან.

მინლდრა გორგოშვილიძე ოლა სოლოლაშვილი საქართველოს პარლიამენტის პირველი ქალი წევრები ძველი ს.-დ. პარტიის მუშაკნი.

ვლასა მგელაძე ს.-დ. პარტიის ერთი თვალსაჩინო მუშა-ბელადთაგანი, მწერალი, სპარსეთის რევოლუციის აქტიური მონაწილე, რუსთვან რამდენჯერმე დასჯილი, საქარ. პარლამენტის წევრი.

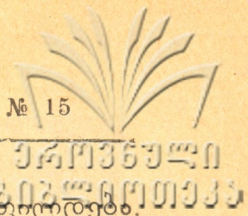
სიმონ ალექსის ძე ქვარიანი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე, სოხუმის საბაყოს უფროსად მიწვეული დამწერი საქართველოს ისტორიის სახელმძღვანელოს, მოხრობების, ლექსების, მევენახეობა-მეღვინობის შესახებ გამოკვლევისა და სხ.

24
50 P.S.-7

საქართველოს სამხედრო მინისტრი დარიალის ხეობაში

- 1) გ. გიორგაძე—სამხ. მინისტრი. 2) გენერ. გედევანიშვილი—თანამემწე სამხ. მინისტრისა, 3) გერმანელი—სამხედრო მინისტრის მრჩეველი 4) პოლკ. ჯაქარიაძე—შტაბის უფროსი, 5) პოლ. კაკაბაძე—თანამემწე სანაპირო ჯარების უფროსისა 6) პორ. აფხაზი—ადიუტანტი სამხედრო მინისტრისა 7) პოდპოლკ ფურცელაძე—დარიალის რაზმის უფროსი 8) შტ.—კაპ. ფანჯავიძე—ადიუტანტი დარიალის რაზმისა 9) პორ. ყარანგოზიშვილი 10) პორ. მუჟანაძე 11) პორ. მგელაძე—დარიალის რაზმის ოფიცრები.

დგომა თუ წინსვლა?

(სამშობლო სტენის შესახებ.)

ქართული სცენა დაღუმებულია, თითქოს აღარაფერი საქმე აქვსო.

რაშია საქმე?

ჯერ ერთი: სინამდვილედ იქცა ის, რასაც ღვთიური საიდუმლოებით ქართული სცენა და მისი ქურუმი მსახიობი ემსახურებოდა: ერი გათვითცნობიერდა, სამშობლო განთავისუფლდა; მეორეც—ამ გარემოებამ პირველ რიგზე წამოაყენა ჩვენის სახელმწიფოს აღმშენებლობის საქმე, რამაც ჩაითრია თითქმის ყველა ჩვენი ცხოველი ძალა და მესამეც—ამავე გარემოებამ ისედაც თანხმობის გრძნობას მოკლებული ქართველი მსხიობნი დაქსაქსა, დაანაწილა, თითქო საკუთარი მოწოდება დაუჩრდილა. ყველაამას ემატება გაკვალულ გზით მოსიარულეთა ანუ სხვადასხვა სკოლათა მიმდევრების პრაღი მეობა და ჟინი.

ქართულ სცენას ჩვენს დამოკიდებულ სამშობლოში თუ ერთი მთავარი როლი ჰქონდა: პოლიტიკურ ეროვნული, დღეს ამას ემატები მოქალაქე-კულტურული...

მოიგონეთ საფრანგეთის თეატრი: ყოველს ხანას წინ თუ არ მიუძღოდა, უკან არ ჩამორჩენია. იყო დრო, როცა იგი რევოლიუციონურ გმირებს ზრდიდა, რევოლიუციას აღვივებდა ანუ აღრმავებდა, როგორც ჩვენში იტყვიან ხოლმე... და იყო ხანა, როცა იგი საზოგადოებრივ მოქალაქეობრივ ცხოვრების ერთადერთი წყებლა და სარკე იყო...

ჩვენი სცენა-კი?

მხოლოდ გაკვალული გზით მიიზღავენება, ნაჩვენების გზით აბიჯებს.

ის კი დავიწყებია, რომ რაც გუშინ სასახლო იყო, დღეს არ გამოდგება, რაც დღეს სანუკვარია, ხვალ მოძველებული...

ჩვენში იყო ძველი ხანა—გმირების ხანა, როდესაც სცენაზე გმირებს გვიჩვენებდენ და არა სულის საძრაობას. ეს ხანა შესცვალა მთლიან შთაბეჭდილების ხანამ, ეგრედწოდებულმა მოსკოვსკოლამ... დღეს?

ერთი წაჯ: და სსვა მოვა ტურფას სახანაჩის!

გვინდა არ გვინდა, ეს ასე უნდა იყოს. თავისუფალი საქართველო და მისი თავისუფლად აღზრდილი მოქალაქე მარ-

ტო ძველებით ვეღარ დაკმაყოფილები. ჩვენშიაც ჩაიყარა ს ძირკველი ამ ახალის მიდრეკილებისა, — რაღაცას საქმობენ, მაგრამ... მაგარიც ის არის, რომ ამ ახალს ვინ იცის რა მიხვეულ—მოხვეული გზებით არ უშლიან და ამის ბრალია, რომ დღემდე სეზონი არ დაწყებულა. მიხეზად ასახელებენ ძველსა და ახალ შორის იდეურ ბოძოლას.

სკდება ვანც ფიქრობს, უძველმსახიობოდ ახლები ფონს ვერ გავლენო, — პირ იქით: თუ ახალი ხელოვან გვინდა, ახალი გეგმით, სწორედ დამოუკიდებელი მუშაობაას, ჭირო; მაგრამ ამ საბუთით რომ ძველი დასი უარვეყოთ, არც ესაა შესაწყნარებელი.

ყველა ძალა ჩვენში გამოსადგია, მაგრამ ცალცალკე დამსახურებული დასი, რომელმაც ისტორიულ-ფასდაუდებელი სამსახური გაუწია ჩვენს სამშობლოს, დღესაც ძლიერ საჭიროა თავის რებერტ. მაგრამ არა აქ, დედაქალაქში, არამედ დაბა—სოფლად, საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში .. მეორე დასიც ფრიად საჭიროა აქ, დედაქალაქში, სადაც საშვალეება მიეცემა დამოუკიდებლად, თავისთავად იმუშაოს და სასასცენო ხელოვნების ჯერ არ ნახული ფრთები გაშალოს.

ჩვენის ერის მხრით დიდი უმადურობა იქნება, დამსახურებული მსხიობნი შარაზე დაჰყაროს სწორედ დღეჯანდღე დღეს, რომლის გათენებაში მათაც თვალსაჩინო წილი უძვეთ.

მაგრამ ჩვენი ქვეყანა კიდევ უფრო მეტს დაჰკარგავს თუ ხელოვნების აღყვავებას თავისუფალი გზა არ გაუხსნა და ახალგაზრდა სცენის მუშაკნი ასპარეზზე არ გამოიწვია.—

კურთხეულიმც იყოს ნაამაგდარი ძველი, გაუმარჯოს ახალს, რომელმაც უნდა ჩამორეკოს ზარი ჩვენის სასცენო ხელოვნების განახლებისა, ჩვენის წინსვლისა და ამ დღებისა...

ხოლოდ სკოლა, მწერლობ, და მიტინგები არა კმარა, — საჭიროა ჩვენის სცენის ასპარეზის განახლება და გაძლიერება.

ამისთვის ჩვენის სახელმწიფოს ხაზინასაც არ ჰვერობს სიძუნწე, — ფართო ნავთიერი დახმარება უნდა გაუწიოს როგორც დამსახურებულ მსხიობთა დასს, აგრედვე ახლას, გჯაბადრის თაოსნობით შემდგარს.

მაშ წინსვლა და არა ერთ ადგილას დგომა, — აი რა ეჭირვება ჩვენს სცენას,

კბილთეთრა ბოროტება

ი ე რ ი შ ე ბ ი

თეთრი კბილი, შავი გული, — აი სამტრო ხერხი ყველა ქვეყნის ბოროტ-ავსულთა.

ასეთი ხერხით ესზმიან ჩვენს თავისუფლებას შავ-ყვითელა რუსები და შემოსეული კრუა-სომხები.

არ იქმნა და ამ ხალხმა ვეღარ მოიხვეწა, რაც ქართველი ხალხი განთავისუფლდა უცხოთა პოლიტიკურ ბატონობის და ეკონომიურ ჩაგვრისაგან.

ვინ მოსთვლის ამ ვერაგმა „დაძმინებმა“ ჩვენს ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში რავდენი ამბოხება, უწყესობა და სისხლის ღვრა გამოიწვიეს.

კვლა, დაწვა, დაცემა, გატაცება, პირში მეგობრობის აღთქმა, ზურგს უკან მახვილის ჩაცემა, — აი ამ ხალხის ხელობა.

ქართველმა დემოკრატებმა და მისმა რჩეულმა მთავრობამ ყველა ამ იერიშებს გაუძლო და თითქმის უმტკივნეულოდაც გადიტანა. დაე ქართველ ხალხს მტერი პირდაპირ წამოეჭანოს და რაც ამით ქართველობას დააკლოს რამ, — ის შინ დაიკვეხოს მაგრამ უბედურება ისაა, რომ ციხის გატეხვას შიგნიდან გვიპირებენ; წინიდან თეთრი კბილის ჩვენებით უკანიდან შავ სამარეს გვითხრიან...

მწარედ სცდებიან ეს ვერაგნი...

ჩვენი დამოუკიდებლობის და თავისუფლების დაცვარგვა, საქართველოს მტრების საბედნიეროდ, მხოლოდ თვით ჩვენივე ხალხის შეუგნებლობით თუ შეიძლება. მაღლობა ღმერთს, ბურუსი შეუგნებლობისა თანდათან იფანტება და თვით ხალხი უმაგრებს ზურგს თვისგან რჩეულ მთავრობას, რადგან უკვე გრძნობს, რომ თუ დღევანდელი მთავრობა დაეშვა, დაეშობა არა ყორღანია-ჩხენკელ-ჩამიშვილ-გეგეჭკორ-მესხიშვილი, არამედ თვით ხალხის ყოფა-ცხოვრება...

და ვინც ამას არა გრძნობს უნდა შეიგნოს და თვისი მკერდით აეყუდოს საქართველოს თავისუფლების მცველ მთავრობას.

როგორც ყოველი გლეხი საკუთარ კარმიდამოსი და ქერის უკონგლად ოჯახს ერ შექმნის, გაბოგანოდება და ყველა გამველ-გამონღელის ხელ-წამოსაკრავი შეიქმნება, ისევე ერი საკუთარ სახემწიფოს შეუქმნელად ვერ იერებს, უფლება-მოსილ ხალხად ვერ შეიქმნება და მუდამ სხვისი მეწველფური იქმნება.

ჩვენს ქვეყნის აწინდელმა მესვეურებმა პირანთლად შეასრულეს თავისი მოწოდება მშობელი ერისა და ისტორიის წინაშე მათ ისეთი ნაბიჯი გადასდგეს რომ დღეს საქართველო სხვა ერთა სრულ უფლებიანი წევრია. კანონებიც ისეთი მუშავდება (რაიცა საქართველოს დამფუძნებელმა კრებამ უნდა დაავიკრივინოს) საკმარისია ოციოდე წელიწადი წესიერ ცხოვრების რომ ჩვენი ქვეყანა სამოხეს დაემსგავსოს.

მაგრამ თუ ეს ასე არ მოხდა ვისი ბრალი იქნება? ეიმეორებ, უმთავრესად, თვით ჩვენივე ძალხისა.

რუსეთის თვითმპყრობელობის საქართველოში საუკუნიან ბატონობის დროს ბევრის მხრით გათახსირდა ჩვენი ხალხი. დღეს ბევრია ისეთი, რომელსაც საქართველოს სახელმწიფოებრიობა ვერცკი წარმოუდგენია; ბევრია ისეთიც, რომელიც პირადი უპირატესობის დაკარგვის გამო დღე-ღამ იმის ნატვრაშია, საქართველოს დღევანდელმა მთავრობამ როგორმე წაიფორხილოს... და რამდენს ნახავთ ისეთ ქართველს, რომლის მო-

სცილდა-მოქრთამვაც-კი არ შეიძლებოდეს! ბევრი რამ კი არ უნდა: ერთი მწარე არაყი, ერთი ჩარეკა ღვინო, თვალის მომჭრელი ფეშქაში, თათარიანხი სადილი, თავზე ქონის მოსმა, მალაღფარდოვანი სიტყვებით სოციალისტური თავმოყვარობის მოფხანვა, ანუ სხვა ასეთი რამ და... რას არ გააკეთებინებ ვითომდა საქართველოს ერთგულ შვილს?

შ ი ნ ა უ რ ი მ ტ რ ე ბ ი

რა თქმა უნდა, ეს ყველას არ შეეხება, ნაგრამ უმეტესობა რომ ასეთია — ცხადია.

ასე რომ არ იყოს განა ათი და ასი ათასობით თეთრკბილა ბოროტი სულნი ასე თავისუფლად ითარეშებენ ჩვენს სამშობლოში?

ასე რომ არ იყოს, განა თბილისში გაღიწვებოდა სახელმწიფოს სხვა და სხვა საწყობები, გაჩაღდებოდა სპეკულიაცია (საქირო საქონლის განგებ გადამალვა ფასის ასაწევად), ძარცვა და მძარცველთა ხელიდან გასხლტომა, მოეწყობოდა ძეგვის ხიდის აფეთქება და სხ.

ასე რომ არ იყოს, განა სომხეთს მიმავალ მატარებლის ვაგონებს დატვირთვადენ რვაასი ფუთი შაქრით, აუარებელი ჩაით, თოფებით, ლობიოში ტყვიის მთქვეველით და სხვა?

ჩვენი უვიცობა, გულუბრყვილობა და ხათრიანობა აი ყოველი ჯურის კბილთეთრა ბოროტ ავსულთა დასაყრდნობელი საქართველოში სათარეზოდ...

დროა ასეთ სენისაგან განვიკურნეთ...

დღეს ისეთ ხანაში ვცხოვრობთ რომ ყოველი

ქართველი და საქართველოს ყოველი ერთგული შვილი რა სარწმუნოების და ტომისაც უნდა იყოს, სახელმწიფოს ერთგულ ჯარისკაცად უნდა გადიქცეს ქალ-კაცი — ანად დიდ-პატარიანად რაღა თქმა უნდა ყველა თავის ასპარეზზე თავ-ავის საქმეში... თითოეული ჩვენთაგანი სპარტანული სიმტკიცით უნდა განიმსჭვალოს, გააკადეს გაზექართველდეს, გაყურმახვილდეს, გაასთვალინდეს, გულუბრყვილობას შორმჭვრეტი გონიერება არჩიოს და დანაელთ საჩუქარსაც არ ენდოს, იმ დანაელთ რომელნიც თეთრი კბილით შავბოროტ მახეს გვიგებენ.

ქართველმა ხალხმა კარგად უნდა იცოდეს რომ ის ხალხი რომელიც ასჩვიდმეტი წლის განმავლობაში ჩვენს ქვეყანას თავის სამეფო გვირგვინის ზურმუხტის თვლად სთვლიდა და სათლელ ღუმად ჰქონდა დაგულედავრე ადვილად ვერ ჩამოგვეხსნება რომ ერთი თვისი უხვეში ქუსლი არ ჩაგვერას მაგრამ სახიფათო ვს აღარაა. დასაფიქრებელია იმ ვაჟბატონთა საქციელი, რომელთა თავზე ხელ-აღებული ყიყინა და ბნელი საქმეები შულლსა სთესავს საუკუნობით ურთიერთის მეზობლად მცხოვრებ ერთა შორის: სომხებსა და ქართველებში.

მოგახსენებთ სომეხთა ვითომდა მეგობარ-მზრუნველებზე, — კრუა-სომხებზე, რომელნიც საქართველოს სომხებსაც კი გულს უმღვრვენ და აორგულებენ...

გ ა რ ე შ ე მ ტ რ ე ბ ი

ალბათ ბევრს გაეგონება ჰეროსტრატის ღვაწლი ეფესოსის ტაძარი რომ დასწვა თავის სახელის უკვდავსაყოფელად. ამასთან ერთად მაგონდება მამა-პაპეული სიმდიდრის თვისი ბედოვლათობით უცებგამფლანგველი სულელი ქუჩ-ქუჩა რომ დარბოდა თვისივე კაწრვით აჩნაპულ-ჩამოთხუზული და გატიტვლებული ხალხით სავსე დოვანზე უაზროთ ყიყინობდა ხლომე: დაე ქვეყანამ დამინსოთ რა მეც კაცი ვარო. სწორედ ასეთ ჰეროსტრატ-პამპულებს მოვაგონე-

ბენ ჩვენს სამშობლოში საჩოჩქლოდ შემოცვივულ პო-
ლიტიკანი კრუა სომეხები.

მათ უნდათ თვის თავის განსადიდებლად დასწვან
ის ძმობა-ერთობის ტაძარი, რომელსაც ქართველ-სო-
მეხთა დემოხი-ხალხი თავს აფარებს ძველის დროდანვე,
მათ უნდათ თავის პამპულობით ქვეყანა შესძრან, ამავე
დროს თვისივე უგუნურობით დაღუპულ თვის ერს უჩ-
ვენონ: აჰანდვ ჩვენც კაცნი ვართ, შემოგვანდთ საწყალ
ხალხს როგორ ვესარჩლებითო... და თუ როგორი კა-
ცობის სახლს ვვაითქვამენ, ამას აღარ დაგიდევენ...

თუ არ ასეთი ჰეროსტრატობა-პამპულობით, რით
ავხსნათ მათი ბოლონდელი გამოსვლები საქართველოს
და მისი დემოკრატიულ მთავრობის წინააღმდეგ?

განა საქართველო არ არის ის კუთხე სადაც (სო-
მეხთავე მოწმობით) სომეხნი მუდამ თავს აფარებდენ?

რასი ემდურებიან საქართველოს ეს ნამუსგარე-
ცხილი, უმადური ჰეროსკად პამპულები, თვის ერის და-
მღუპველნი და სხვათა მოძულენი?!

იმაში ხომ არა, რომ ჯერ კიდევ მეექვსე საუკუნე-
ში ქართველებთან რომ ერთობა დაარღვიეს და მათმა
კათოლიკოსმა სომეხთ აღჟურძალა: ქართველებთან ვაჭ-
რობის მეტი არაფერი კავშირი არ იქონიათო, ქარ-
თველები მაინც მუდამ გულლიად უხვდებოდენ მათ
დევნა-შევიწროების ყამს?

იმაში ხომ არა, რომ დავით აღმაშენებელმა ის-
სნა იგინი და შათი სატახტო ქალაქი უცხო ურდობის-
აგან და სომეხთა მშვიდობიანი ცხოვრების დღენი მი-
ანიჭა?!

იმაში ხომ არა, რომ თამარიდან მოყოლებული
ქართველი მეფენი საქართველოში სომეხთ მფარველ-
ბდენ, სახელმწიფო სამსახურშიც-კი აწინაურებდენ და
აჯილდოებდენ კიდევ (მაგ. მეკამეტე საუკუნეში მხარ-
გძელ-არლუთაშვილებს უბოხეს ახპატი ღ სანაინი)?!

იმაში ხომ არა, რომ მოხუც პატარა კახის ოჯახს
კბილის კიად ოსეფა სომეხი შეუჩინეს, ოჯახი აურთიეს,
სახელმწიფო დაუმხეს,—და მიუხედავად ამის ქართვე-
ლები მაინც სომეხთ მფარველობდენ?!

იმაში ხომ არა, 1795 წ. თბილისიდან უკუქცეუ-
ლი აღამაჰმადხანი კრუა-სომეხებმა დიდისძეულით უკანვე
დააბრუნეს, ქ. თბილისი აკლებინეს და ქართველები
მაინც კეთილად ეპყობოდენ?!

იმაში ხომ არა, საქართველოს რუსეთთან შეერ-
თების ხანში, როდესაც რუსებმა ქართველთ იმედი გა-
ურთეს და ქართველებმა ხელახლად მოინდომეს საკუ-
თარი სამეფოს აღდგენა, კრუა-სომეხებმა ამას ძირი გამო-
უთხარეს ჯაშუშობით, რისთვისაც რუსთგან მაღლთბის
გუჯარიც კი მიიღეს და ქართველები მაინც იწყნარებ-
დენ ამათ?!

იმაში ხომ არა, რო 1828, 1878 წწ. რამდენიმე
ასიათასობით სომეხობა საქართველოში ჩამოსახლდა, აქ
ფეხი მოიმარა, ქართველ ხალხს საცხოვრებელი მიწა-
წყალი შეუვიწროვა და ქართველობა მაინც ლმობიერად
იტანდა ყოველივე ამას: ერთი თბილის გული ცხრა ძმათ
გაიყვესო და ჩვენ და სომეხები ხომ ძმები ვართო?!

იმაში ხომ არა, რო მთელ მეცხრამეტე საუკუნის
განმევალობაში სომეხნი ქართლ-კახეთში მოიფინეს, ნა-
თლია-ნათლიმამობით ქართველთ ოჯახებს შესიგვენ,
ტკბილი სიტყვით და მეფავშური თამასუქებით არა
ერთი და ორი მამული ჩაიგდეს ხელში, გუშინდელი
კახტაგანები (ლტოლვილები) დღეს გაბატონდენ, რასაც
ქართველები მაინც შეურიგდენ—ჩამოსახლებული სო-
მეხები ძმებად მიჩინეს?!

იმაში ხომ არა უკანასკნლ ხანებში, როგორც აღ-
მაჰმადხანის დროს, სომეხების ვითომდა განმათავისუფ-
ლებლნი ეგრედწოდებულ ბალშევიკთ ბრბოებს მოუ-
ძლოდენ საქართველოს დასახლობად (რაიცა სცადეს
დუშეთის, აღბულახის, ბორბალოს, ბაქოს ხაზის
და სხ. მხრით) და ზიუხედავად ყველა ამისა, მაინც
ქართველმა დემოკრატიამ ყველა ამ ბოროტს ბორო-
ტით არ უხლო?!

იმაში ხომ არა, რომ დღეს საქართველოს ბევრი
საგანგო საქართველოში ამ შოვინისტ კრუა სომეხთა
წარმომადგენლნი სხედან, კბილით თეთრნი გულით შა-
ვნი სამარეს გვიტხრიან და სამმართველო საქმეს ისე
ატრიალებენ, რომ არსებული მთავრობა ხალხს შეაზი-
ზლონ, ქართველი ამას ხედვას და მათ მაინც იწყნარებს?

განა აღინუსხება ყველა ის თეთრკბილა ბორო-
ტება რაც ამ ხვების ოჯახის დამჩემებელთა და საკუ-
თარი კერის დამაქცევართა სულის სწრაფვას შეადგენს?
ქართველი ხალხი მუდამ ძმურისა და მეგობრუ-
ლის თვალთ უყურებს ყველა კეთილ მესობელს. ამას
მოწმობს მისი ხალხური გამოთქმა:

**ღმერთმა ერთად დაგვახალა
ძმობისა და ერთობისთვის!..**

და ამ მცნებას ქართველი ხალხი არც დღეს ულა-
ლატებს. ქართველმა თუ ერთხელ ვისთანმე პურ-მარ-
ილი სქამა არც აგრე აღვილად დაგმობს. თვით სომეხთ
მესვეურნი საქვეყნო განცხადებით ადასტურებენ, რომ
ბათომში ოსმალებთან მოლაპარაკების დროს ქართვე-
ლებმა სომეხების საკეთილდღეოდ თვის ერის ინტერესი
საფრთხეში ჩააგდესო; ბაქოში მომხდარ ხოცვა-ყლეტის
დროს ქართველმა ბევრი სომეხი გადაარჩინა რისთვისაც
მადლობას გვიხდოდნენ... მოიგონეთ ცხრაას ხუთიც...

და ყოველ ამის შემდეგ ამავე ერის ჰეროსტრატ
პამპულები კიდევ ჰბედავენ საქართველოს წარა-მარა
ხელის წამოკვრას..

ერთიც მოვიგონათ.

განთავისუფლებულ საქართველოს მთავრობამ საკუთა-
რი თავადაზნაურობა-მემამულენიცკი არ დაინდო; თანა
ხმად სვიმის დეკრეტისა, მათ მიწა მამულები ჩამოართო
და მთელ ხალხს გაუნაწილა. ქართველ მემამულეთა მა-
მულები ბებრ სომხისა და თათრის გლეხებსაც შეხვდა
(მაგ. ბორჩალოს მახ.) შემდეგ გამომხტარან და ეს ვი-
თომდა სოციალისტები და ჩვენს მთავრობას სთხოვენ:
სომეხთის ქვეშევრდომ საქართველოში მოსახლე სომეხ
,მებატონეების' მამულებს ხელი არ ახლოთო, ხალხს
არ გაუნაწილოთო, იმ სომეხ ,მებატონეთა' რომელ-
თაც თვისი მიწა-წყალი ზურგით კი არ მოიტანეს,
არამედ აქვე შეისყიდეს ქართველ მემამულე-მებატონე-
თაგან—ორბელიანთა, ბარათაშვილოთა და სხ. რომლე-
ბზედაც ქართველი გლეხები მოსახლეობდენ დღესაც...

დიად, ასე იცავენ ეს კრუები მშრომელ ხალხის
ინტერესებს..

რას უწუნებენ საქართველოს, საკუთარი ოჯახის
საკუთარ გემოზე მოწყობას?: თუ იმას რომ ქართვე-
ლობა საკუთარი, მამა-პაპათა კერი ან არ მოიგლი-
ჯა არ გადინვწა როგორც კრუა—სომეხნი და თვისი მი-
წა-წყალი სხვებს არ დაუტოვა... ქართველი ხალხი
ელი ხალხი არ არის რომ ხელგაწვდილი კრაის-კარ
დაწალებდეს.

და ყველა ამის შემდეგ, ეს პამპლები კიდევ ყიჟი-
ნობენ ისიც მაღალ იდეების სახელით?;

ბრმა უნდა იყოს კაცი და ყრუ, მათს გაიძვრო-

ბას—ვერ მიხვდეს. კაციჭამია კრუა-სომხებს ჰგონიათ ვერ გვაშინებენ!

ბოროტი საქმე დღის სინათლეს ვერ დაემალება!

დაე იცოდნენ ამ თეთრ-კბილა ბოროტ ავსულებმა, რომ ქართველი ყოვლის შემწყნარეა, ერთგულთა მტლე და მალამო მაგრამ ორგულთა სასტიკი პასუხის მომთხოვნი...

დაე, იცოდეს ყველამ, რომ ქართველი ძველის ძველიდანვე ერთს მცნებას მისდევდა:

„შეიყვრე მოყვასი უენი ვითარცა თავი თვისი... და სულგრძელობთა ულოცვიდე მტერთა შენთაცაო...“

მაგრამ თუ ჩვენი ქვეყნის მტრები თვით გასწყვეტენ ქართველი ჯალხის სულგრძელობის ძაფს, თავის თავსვე თავმდურთ... ჩვენ მოსეს მცნებაც გვახსოვს:

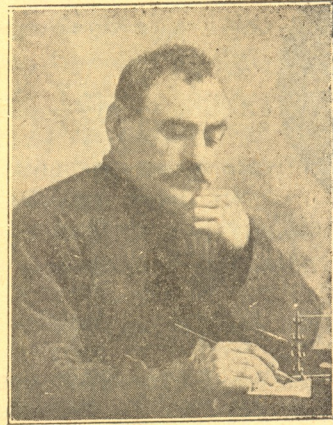
„კბილისა წილ—კბილ, თვალისა წილ—თვალ!“

ხოლო ხალხი გვასწვალის:

თავგმა თხარა, თხარაო—კატა გამოთხარაო...

საჭირია რაც შეიძლება დროით გაიწმიდოს ჩვენი სამშობლოს ცის ქვეშეთის აშშორებული ჰაერი... სიცოცხლე გვწყურის, სიცოცხლე მზიანი, სიყვარულით და პატიოსანი შრომით გამთბარი... და ვინც ამას ხელს უშლის მას საქართველოში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს.

იოსებ იმედაშვილი

მუშა მწერალი გ. შინატყელი

სალამი

სომეხ-ქართველებს.

სამშობლო განსაცდელში გგუჯს,
შემოკრებით იფერიელნო,
სომეხ-ქართველნო ძმთშვილნო,
სუფეველა კავკასიელნო!
ძველთაგან ერთად აღზდილნო
ქართველნო გრიგორიანნო,
ეურს ნუ დაუგდებთ იმთა
ვინც ჩვენ სხვა გვარსე გვაფიანო.
ჩვენი ენაა ქართული,
სამშობლოც საქართველოა,
ამ ქვეყნის სისა ხილნი ვართ,
აქა რგას ჩვენი ღეროა.
აქ უნდ ავდმართოთ ღრმუები
საერთოთ შრომის შეიდეგმა,
ძმობა-ერთობის გულისთვის
ქარ-ცეცხლში გამოვლილებმა!
აქა კაშკაშებს ჩვენი მზე,
მნათობი თანასწორათა,
მისი ციური ჭანგები
ვარგია გასაგონათა.
მაშ მივესაღმით მსურვად
იმის ბრწყინვალე ციაცისა—
მშრომელი ხალხის დეთაგას—
სვენს მოძღვარ ჟორდანასა.
ის გვიკაფამდა დღემდის გზას,
ის გაგვიკაფავს კვადად,
უსურვოთ ხანგრძლივ სიცოცხლე,
რომ დიდხანს გვევადეს ფარადა!..

გ. შინატყელი

ახალგაზდა

მწერალი

ს. ნიჭიანი

ახალი ლაშქარი

...შეშურდა გველსა სიჩაუქე ფრთა-მარდ არწივის;
უნდა ეტოლოს... მაგრამ ჰხოხავს, სისინებს, სწივის.

მგესლავი გულით. ბოროტ თვალთ მტრობა ისურვა,
ორთითა ენით განემზადა და შეიჭურვა.

და როს არწივი სვავთ ებრძოდა, ჰქროდა, მტერს ჰხოცდა
გველმა იხელთა დრო და მალდა ჩუმად აცოცდა.

რადგანაც არწივს, ომში გართულს არა სცალოდა,
გველი ჰხარობდა, მის ბუდეში იუფლებოდა.

არწივისა რაინდს უზდებოდა კერისა დაცვა

გველი ბუდეში შეეპარა და უწყო ძარცვა.

შემოვხვია ბარტყებს ყელზე-უწყო შხამთ ნთხევა,
ენით ლაქუცი შესთავაზა, კუდით კი ხევა.

როს პაწიებმა გველისაგან იგრძნეს ტკივილი,
მოუხმეს დედას ჭუკჭუკითა—მორთეს ყივილი.

და რა არწივმა გადმოხედა—სწრაფლ ძირს დაეცა,

გაჰკრა გველს კლანჭი სასიკვდილოთ მტერს მტრუ

ლად ეცა,

ორგულს, გზა-მრუდეს მიუჭეჭვა თავი სალ-კლდეზე,

თითონ დაჯდა მთას, და ჭრილობას იშუშავს მზეზე!..

ს. ერთაწმინდელი

ქვემოთ მოხარული ხალხი

გასული თვის მიწურულს მოკლე ხანის ავადმყოფობის შემდეგ არამიანცის საავადმყოფოში გარდაიცვალა სოსო ივანიძე.

ვის არ იცნობდა სოსო ივანიძე? ქართულ მწერლობის გატაცებული მოყვარული და ხშირად საჯაროდ მკითხველი, 90-იან წლებში საგზნო წარმოდგენების მმართველი

სოსო ივანიძე მწერ. „კვალ“ სტრით პირველი გამაგრებულთაგანი და თანამშრომელი (ი. ივანიშვილის სახელით), ერთ ხანად მეწიგნე, ქართული სცენის სახიობი, სხვადასხვა საერთო ზეიმების მონაწილე, ხშირად მესვეურები, სამშობლო ეკლესიის მორწმუნე მსახური, ტკბილი მექართული, მოსწრებული ტელუშბაში, ყველგან და ყველგან თავისებური ეშხით მთვრალი ხელოვანი, მწერლობაში აკაკის მოწაფე, ცენაზე გუნიას მბაძავი, — აი სოსო ივანიძე... სამშობლოს ტრფილებს იგუი, მოჭარბებულ გრძობის პატრიოტი — აი სოსო ივანიძე...

და ეს სიცოცხლით და რწმენით სავსე ვაჟაკი, ბევრი ავის მნახველი, ხოლო ბევრი კარგის მომდინე თავისუფალ სამშობლოში, ღვინობისთვის 25 პეტრეპავლეს სასაფლაოზე მიწას მიაბარეს მცირეოდენ მეგობარ ამხანაგთა თანადასწრებით...

სოსო თვითგანვითარებული იყო, ქართულ მწერლობაზე აღზრდილი — სიყრმეში ქართული ხელნაწერი შურნალი ჰქონდა, შემდეგ რავდენიმე ნიჭიერი ლექსი მოათავსა „კვალში“ პოემებიც ჰქონდა დაწერილი (თუმცა არ გამოუქვეყნებია. — სხვას სახელსაც შესძენა) — აქვს ორიოდე პიესაც.

მაგრამ სოსო ივანიძე უმეტესად შესამჩნევი იყო როგორც მამულიშვილურ იდეების გამაგრებელი, ქართველობის და საქართველოს თვითარსებობის განმატკიცებელი... იგი იყო ჩვენი სამშობლოს წარსულისა და აწმყოს ცოცხლი წიგნი აღტაცებული მებრტყე:

მისი ნაადრევიკვდილი (44 წ. იყო) დანაკლისია როგორც ჩვენი აგრედვე მისი ოჯახის ცოლისა და 4 შვილისათვის, ნუმც მოიშლება ხსენება მისი. ი.—ი

სოსო ივანიძე

სოსოსთან რომ მიხვალ... დაგათრობს! დაგათრობს... ღვინით, დაგათრობს კარგი, ხალხური, ქართული სიტყვით.

ბევრი უფროხოდა ამ ლოთ სოსოს... ლოთს თავის სამშობლოს სიყვარულით, ლოთს მშობლიურ სიტყვიერების და ესთეტიურ მოვლენათა გახარებით.

ჩვენ სიამოვნებით ვითვრებოდით მასთან. რასაც ახლა ვწერ, რაც აქამდე მოვიხსენე, თითქო ყოველი საძრახისია.

მაგრამ ყველაფერს თავისი გასაღები აქვს. და თუ საძრახისია ლოთობა ობსკურანტიზმით, ლოთობა კარიერიზმით, ლოთობა სპეკულაციით და სხვა დღევანდელ ცხოვრების პირობებს მიერ შექმნილ მდგომარეობით, ამათში ყველაზე უმანკო

ჩვენი ბრგე სოსოს ლოთობა.

ამ ლოთობაში იყო სოლომონე, იყო შევებაც. მას უყვარდა გალოთებით საქართველო, უყვარდა თეატრი, უყვარდა მწერლობა და ყველა განურჩევლათ, „სადუქვევლთა დაფ რისეველათ მთელი „ქვორუმი ერთეტიურ შეძოქმედთა ამაზე იყო გადაღეული.

სოსო, მენანებ, რომ ასე მიხდება შენზე ლაპარაკი

შენ ბევრათ უკეთესის ღირსი ხარ. მახსოვს შენგან ერთხელ ნათქვამი; — თუ კრულში გადახაფრული მარგალიტის ნაგავი...

შენ გიყვარდა ე. ეთი ზეწარმოთქმანი. მე ვხდავ ამ მარგალიტებს უყსკრულში გადახაფრულს იქ მთელი გორაა.

და ჩვენ არ გვინდა იქ ჩავუშვათ არ ვითარი მომალი იგავ-არაკისა მის გასაქიქათ იქ მარგალიტებია.

ამ სიამაყეში სოსო ერთი მხვილთაგანია სხიულით, სულით.

და აიგავც ლეყოვილივეს, რაც გიყვარდა: სამშობლოს ცის ლაქარდი, ჩვენი ცრუ

დეკორაციები, გრიმის საღებ-ვის სუნი, რამბის მკრთალი ნათელი, ამხანაგთა ტლანქი მუმრობა, საზოგადოებრივი მოფეთქება ჩვენი თეატრის მუშაკებისა, საულაფები ჩვენ საყვარელ მიცვალებულთა.

ო, როგორ გინდოდა ამ მიცვალებულთა მოვლა და...

როგორის კბუკუოის ხალისით გვისაუბრებოდი მ.თ „გაპატროსნებაზე“, როგორ გვირჩევდი ჯერ უმცროსებს მოუაროთო.

გან ეს შენი „სიხალისე“ ასეთ „მოყივ ნებულ“ საქმეში შენი საკურვლათ უმანკო სულიერი განწყობილება ამხანაგებასადმი აჩარად სახსენებელია?..

სოსო! იცოდე, გულის კუნჭულში შენის მეგობრებისა სახსოვარი ხარ სამუდამოთ.

შენისთანები კი ყოველ დროს ჭებოქას ჰყავს და ისინი სძრავენ სამოქმედოთ ძალიან ხშირათ უილაჯოებს. მოუუნებულთ, გუნება წამხდართ და მიდგმა მდგომთა.

ხალისიანობა, აქტიობა რომელიც შენს ბუნებას შესდგამდა და რომელიც შენ არ დაჰკარგე არაფრისათვის, ისე მაღლადა რჩეულთა შორის გაყენებს, რომ სხვა არაფერიც მიგიძლოდეს, ამისთვის მაინც მაღლობელი ვართ შენი...

ჩვენო მოყვანილო ვაჟ-კაცო... ჩვენო სოსო! შალვა დადიანი.

მეორედ მოსვლა

ა, მ ა ც ხ ო ვ ა რ ი .

ამ დროს რუსეთის დედა ქალაქ მოსკოვში ვიყავ. ეს იყო მეჩვიდმეტე გაზაფხულზე, როდესაც რუსეთის მეფობა დაიშინებოდა და მონობისგან განთავისუფლებული ხალხი ვიღასაც სამართოს სწირავდა. იღვა მხიარული ყიყინა. ქალაქი მეტის-მეტი სიხარულისაგან დამთვრალი იყო და ბარბაცებდა. მომწყინდა ქალაქში ყოფნა, მოღლილი-იც ვიყავ: ამ დროს ყველაფერი გადავიტანე: მილიციონერობა, მეომრობა. დვორნიკობა ბადიშს ვიხდი, რადგანაც დვორნიკები ძველ დროს იყვნენ და რევოლუციის შემდეგ ეს წოდება გაუქმდა და არ ვიცი მათი სახელი რამ შესცვალა. ხოლო ეს ვიცი, რომ მათ თანამდებობასაც ვასრულებდი). გარდა ამისა კამისარიც ვიყავ. კამენდანტიც და ბევრი სხვა რამეც. ამდენ რამედ ყოფნისგან დაქანცული ვავედი ქალაქ გარედ. ყველასაგან ცნობილ პეტროვსკო რაზუმოვსკის ბაღში დავდიოდი, მღეროდი ფრინველებთან ერთად მხიარულს სიმღერებს, რეოლუციონერებს სიმღერებს და ვნეტარებდი.

მზე რომ ჩადიოდა, ცოტად დავღონდი თავი დავღუნე დაფიქრდი. მომაგონდა ჩემი სამშობლო, დანგრეული უცხოელთა ბატონობისაგან, მომაგონდა ჩემი გლეხური კერაც, დაბეჩავებული, როგორც უცხოელი, ასე შინაური ბატონებისაგან, მაგრამ უცბათ გამახსენდა, რომ დემხო ბატონობა, თავი მალლა ავიღე ღიმილით და ვიხილე უცხო საკვირველება: ჩემ წინ იდგა იესო, რომელსაც მთელ ტანზე შუქი სდიოდა, შუბლიც გახსნილი ჰქონდა.

- სალამი შენდა! მომესალმა იგი.
- სალამი უფალსა... მივესალმე მეც.

განცვიფრებული ვიყავ.
—თქვენ იესო ქრისტე ბრძანდებით, მეონი უთხარი შემკრთალი ხმით.

—მე იესო ვარ და თვალნი შენნი კარგად ჰხედვენ, ყრმაო, რომ ერთი ვარ წინაშე შენსა და რადა საჭირო იქმნა შენთვის, ერთისთვის გეთქვა: „თქვენ?“

—ბოდიშს ვიხდი, ბატონო.. უკაცრავად უფალო.
—არა არს შეცდომა ეგე საბოდიშო. მევარ თუმცა ღარიბთა და ღატაკთა მფარველი.

—მერე, რამ მოგიყვანა, უფალო, ჩემთან?

—მოიგონე ჩემი დაბადება და პირველ დღეში.
—ჰო, მახსოვს. შენ უბედურ ოჯახში გაჩნდი და მხოლოდ უბედურებთან მიდიოდი ხოლმე... ვიცი, მე უბედური ადამიანი ვარ.

—მაგრამ არ დაივიწყო, რომ ჩემი დაბადებიდან აქამდე ათას ცხრაას ჩვიდმეტმა წელმა გაიარა.. შენ-ბედნიერი ხარ,.. ვაი მწიგნობართა და ორგულთ, რომელნიც სხვისა ხელითან ჰგოჯდნენ ნარსა და ძეძვსა.

—მარქვი უფალო, ხომ არაგინ გერჩის, ხომ თავისუფლად დაღიხარ ქვეყანასა ამას ზედა?

—პირველად ვიყავ პალესტინაში, ჩემ სამშობ-

ლოში. იერუსალიმს უსჯულოები ზარბაზნს უშენდნენ. გავიგე, რომ ღარიბ ღატაკთა მზე რუსეთში გაბრწყინებულყო და წამოვედი აქეთ. ვინახულე უბედურნი, რომელნიც სასოებით ილოცვიდნენ ჯერ მეფეზე. მერე კერენსკიზე. წავედი პეტროგრადს. მიწოდდა მენახა კერენსკი და მეთქვა მისთვის, რომ იგი ღმერთი არ არის, მაგრამ მას არ ეცალა, სასახლეში გძელ და ლამაზ სიტყვებს ამბობდა, ხოლო სახლში ცოლების განქორწინება-დაქორწინებაში იყო გართულო. უკან დავბრუნდი ისევ მაღაროებში, უბედურებთან, ვქადაგობ და ვასწავლი.

—მარქვი უფალო, მალე იქნება სასუფეველი ცათა?

—იგი მოახლოვებულია, ხოლო არა სარწმუნოდ ჰყოფთ მას.

—უფალო, უფალო, გავვიხსენ გული და გასწმინდე ბოროტებისაგან, გავვიპე თავი და განასპეტაქე ტვინი ჩვენი, განათავისუფლე იგი ავ ფიქრებისგან და დათრგუნე უსჯულობანი ჩვენი.

—შენაქ რა გინდა, წადი სამშობლოში, ყველამ გასწმინდოს თავი თვისი და შეხვალთ სასუფეველში... წადი სამშობლოში... ასწავლე შენ ხალხს სიმართლეს, უთხარი ყველას, განიწმიდოს თავი თვისი და შეხვალთ სასუფეველში... წადი სამშობლოში და ყველას უთხარ წავიდნენ თავ-თავის სამშობლოში.

ეს სთქვა და წელის ნაბიჯით გაუდგა გზას. ბაღის ფოთლებმა დაჰფარეს იგი, თუმცა შუქი ისევ აიჩეკლებოდა არცთა ფრიალა ფოთლებში.

მზესულ ჩავიდა.
დაღამდა.

მაგრამ მზის მაგივრობას შეუდგა მთვარე, რომლის ქვეშაც იდგა სიწყნარე და იმეორებდა სიჩუმე: „მოახლოვებულია სასუფეველი ცათა... წადი სამშობლოში“

ი. მჭედლიშვილი

მ უ ლ ი ს ნ ა ღ ე ბ ი

ათას წლობით შევიჩინა, მოგცა ბინა შესაფარი, გულ-ახდილმა, უნგარომ, მიგიღო ვით მეგობარი; გულისა პირსა მეგობრულად გამოჰკლიჯა შენი თავი, მაგრამ შენ მას ვერ აფასებ, ხარ ქვემძრომი, გულით ავი... თუ ბოროტი არ ანთხი, შენ ისე ვერ მოისვენებ, არ დასცხრები, ვიდრე სულსა არ განუტევ, განისვენებ: შენს მეზობელს დამფარველსაც არ ეშვები, არ ასვენებ პასუხს მოგთხოვს მომავალი სიმაართლეს რომ ვერ აჩვენებ

* *

ერო ჩემო, ნუ სტყუებდები, იცან მტერი და მოყვარე, თავს ყორანი რომ დაგჩხავის, ჰვა ისარი, მოჰკალ ბარე; მაშ, მზათ იყავ, ერო ჩემო მტერსა მტრულად შეეგებე, წინაპართა გმირთ აჩრდილებს ვალ-მოხილილი მიეგებე. ზიზღი ლაჩარს, ვინც გაექცეს საქართველოს ბრძოლის ველსა არ მოეპყრას მოღალატეს, ისე როგორც შეჰფერს გველსა დაჰკარ ბუქსა და ნაღარას ჰა, შეჰკრიბეთ მეომრები, გმირ ლაშქარი წინ გაუშვით. გაჰყაყები ვით ლომები..

ვარლამ ჩხაიძე.

ი. გ რ ი შ ა შ ვ ი ლ ი

— ვინ არის გრაფი ი. გ. შავილი?

— ახალგაზრდა მგოსანი, ხანდისხან უხამიან საპოლიციო წერილების მწერალი. — სხვა? ათიქმის არაფერი.

ასე ფიქრობდნენ დღემდე. დღეს კი მან გვიჩვენა თვისი საგამომკვლევებლო ნიჭი და სამწიგნობრო-სამეცნიერო გამოკვლევის პოეტური ენით დაწერვის უნარი. იხილეთ მისი „საიათნოვა“ და ამაში დარწმუნდებით: პროზა გააპოეზიავა და პოეზია გაპროზეურა, თუ შეიძლება ასეთიქვას. დაე, წაიკითხოთ თუ რა

ენით უნდა იწერებოდეს ქართული სადასტიუვობით ნაწარმოებანი განსაკუთრებით პუბლიცისტიკა — კრიტიკა. სხვა რომ არა იყოს, ნაშრომი ქართ. ენა-მზეობის შესასწავლად ცდრიად გამოსადეგი ნიმუშია... ეს ნაშრომი, თვალნათლად გვიჩვენებს რარიგაყვავდება ჩვენი მწერლობა, როცა იგი განთავსდებოდა და ქარველი მწერალი უმთავრესად სამშობლო ნიადაგზე აღიზრდება.

ეს წიგნი ბევრის მხრით არის საყურადღებო და მას ჩვენ დავუბრუნდებით.

ვაშა ავტორს!... იოსებ არიმათიელი

ჩემს ქვეყანას

აჰყავადი, ჩემო ტურფა ქვეყანავ,
აჰყავადი, გაბდი თავისუფალი,
რომ არ მესმოდეს კენესა-გოდება,
და გულს არ მედღს მწუხარე ვალი...
შენი წარსული მწარე ცხოვრების
ახლაც მაჩნია დამწვარი-დალი,
მუდამ ვებრძოდი ბრბოკაცთა ხროვას,
მსურდა მონობის ჩამეჭრა ქალი!...
და იქ შევსთხოვდი ყოვლად შემძლებელს
ქვეყნად აღეგო სიმართლის ქედი,
რომ ჩემს გათელილ სამშობლო მხარეს,
გალიმებოლა ოდესმე ბედი!
დღეს გესალმები ჰყვარე მუდამ,
მით ამიყავო დამტკნარი გული,
ოდეს დავცალა სიცოცხლის ტიქა,
შენ მიმიბარე ბელ-შავი კრული!..

საშა

აქონაქვენი

ნეტა რას არგებს გაზაფხული სამშობლოს ველებს,
თუ ჩვენს მამულში კვლავ ვიხილავთ ქვემპრომთა გველებს!
და რას შეამკობს წალკოტს ვარდი, ან ნაზი ია,
თუ სატრფოს გული მარად იყვოს ყველასთვის ღია!...

მამულო, შენი საყვირის ხმა ნეტა ვის მისწვდეს,
ვის უნდა ესმას ეგ ძახილი, ვის გულსა ჩასწვდეს,
თუ არ ქართველი ვინ წამოს ძველი ჯიღება,
რომ სწამდეს შენი სიყვარული და უკვდავება!..

მაშ განგვერიდეთ ფარისეველ კათაკმეველნო,
ყვავუორნის მტრფობნო, მათ ყიჟინის გუნდრუკ მკვეველნო
ერი დღადებს, ერის რეკავს სამრეკვლო წმინდა,
ჰყვავის სამშობლო, გაზაფხული ჩვენ მისთვის გვინდა!

მუშა მისა დევაძე

მუშა-მწერალი მისა დევაძე
საქართველოს ს.-დ. პარტიის ვაზ.
„ხალხის თავისუფლების“ ერთი
მახლობელი თანამშრომელთაგანი
და საქართველოს დამოუკიდებ-
ლობის იდეის მქადაგებელთაგანი
მუშათა შორის.

ქართული ლახარია

ვისაც რომ უყვარს ქვეყანა
ამირან გმირთა-გმირისა,
ვინც საქართველოს სვე-ბედზე
ტარიელივით სტირისა,
ის დღეს ჩვენც დაგვეხმარება,
კვნესა-მე მისი ჭირისა!

ვისაც გულს ცეცხლი უნთია
და განცდა ძალუქს ტკობისა
ვისაც აღმოფხვრა სწადიან
კაცთა შურის და მტრობისა,
მოდით, აღემართოთ ტაძრები
გონებრსა და გრძნობისა!

ვინც უყოყმანოდ შეიძენს
ბილეთებს ლატარიისას,
ვინც ხელოვნებით აულდგმულობს,
ვინც რომ წყაროს ჰსევას იისას,
ის იგრხნობს განცდას უტკბილესს
უმწიკვლო პოეზიისას!

ვისაც კი უყვარს აკვანი
ამირან გმირთა-გმირისა,
ვინც საქართველოს სვე-ბედზე
ზრუნავს და მისთვის სტირისა
ის დღეს ჩვენს ბილეთს შეიძენს,
კვნესა-მე მისი ჭირისა!

ნაზარი ქუთათელი

ქუთაისის მიტროპოლიტად არჩეული გიორგობისთვის 17

ღ ე ლ ე კ ე ..

(ძღვნად გ. ჯანაშიძეს).

გიორგი ვაბრ. ძე ფიცხელაური
სრულიად საქართველოს რესპუბლიკის
რკინის გზათა განუსაზღვრელ ძა-
ლა-უფლებით მოსილი უფროსი, დი-
დათ მომზადებული, საქმის მცოდნე
და გამგების უნარით აღჭურვილი.

ავადმყოფი ღამეა, ჭლექიანი, სნეული...
სთვლემენ,.. ილუღებიან ვარსკვლავები ცაზედა...
დავალ ირაოსავით უახლკარო, ეული,—
ქარი ჰქრის და ჰქვითინებს — მოსთქვამს რაღაცაზედა...
დავალ... შავნი ზრახვანი მიფრთხობენ მოსვენებას,
ფიქრი ჩემი თავს იმტვრევს ყოფნის ამოცანაზე..
დეღავ! რად გამაჩინე, რად სწადლი ბორბოტებას,
რად გამაცან ქვეყანა და მისი სილამაზე?
დეღავ! რისთვის მასწავლე ტრფობა და სიყვარული
თუ—კი სოფლად ვიდოდი უთვისტომოდ, ობოლადა..
თუ—კი წამების ჯვარზე ვიქნები მიჯაჭული,
თუ—კი ვერვის ვბოვებდი სულის თანამგრძნობლად..
ავადმყოფი ღამეა, ჭლექიანი, სნეული...
გლოვის მანდილს იხავენ ვარსკვლავები ცაზედა..
დავალ, დავეტილობ უსავანო ეული...
ქარი ჰქრის და ჰქვითინებს მოსთქვამს რაღაცაზედა...

კ. ძიძაძე

ქორწილი

დასასრული. იხ. „თ“ და „ც.“ № 13

რაჭველი. ეშმაკი ვერ შემოჰყვება,
კულიანი კი გაჰქრება.
მეჭვარე (მადგება) გზა, გზა ნეფე-დედოფალსა,
თორემ ნახავთ ჩემსა ძალსა!

რაჭველი. კი, ძამო, ძალს ნუ იქადი,
გზა ვახსენი—ისე წადი.

მეგრელი. ჩქიმი კოჩი, მომე ფარა,
რომ გაგინსნათ გზაი ჩქარა
მეჭვარე. შეილო ბევრს რო გეხვეწებო,
ძალსა სდგებარ, მევაჰრები.

(მეჭვარე ხმ.ღს იძრობს და გაბმულ ზონარს შუა გაჰყვით. გზა გაისხნება. ნეფე აღმასხან და დედ ფა-ლი ნათელა კარებში. შემოფლენ. აღმასხან და ნათე-ჭლა რა შემოფლენ, რუს-გენერალი, გამხდარი, ტა-ტრ ეტალი, აგონებ აგლეჯილი ძველ სამხედრო მუ-ღირით, რაცრაცით, „ჩესტს“ უკეთებს მექარწილეთ. ცალხელში არეის ბოთლი უჭირავს მოფარებით აღ-მასხან მათლათას ფეხს დასცემს და დაამსხვრევს. გურული დამბახარ გაისვრის ჭკერში. კახელი შესძა-ხებს „მოკვდი მტერო—ისარე ჭერო!“ რაცა აღმასხან მათლათას დაამსხვრევს)

ტიტიკო ჯან! ჰირიმე შენი ძალის,
იმედია მოივალის!

(ჯვარწერილებს შემოჭეუებიან ჯვრის წერის დამწერე-ნი—მეჭვარის ამხანაგნი: არამი და ასანალო, მის-დეგო მყარა „კუჩხი ბედნიერი“ სსიმღერით ტუში)

3

(ნეფე-დედოფალი სახლში რა შეეფლენ, შუა ფარდ ახსდება. გაშლილია გრძელი ღურჯი სუფრები. ნეფე-დედოფალი საჯანგებო ტახტზე დასხდებიან. ერთი მანდილოსანი დედოფალს კალთაში ბიჭს ჩაუკრავს, ერთი მანდილოსანი. აგრემც ბიჭი ვაგინდებთ, სამამულე ჩაგიდგებათ.

ქნ. სიდონია. შეილონო, ისე ვაგახაროთ,
როგორც გულით გენატრებათ,
ოლონდ გქონდეო სიყვარული
არათერი დაგაკლდებათ.

არამი. ძმანო, ითქვენი ჯვარის წერა,
არის ჩემიც გულის მღერა.
ახლა ისეგ ჩვენ ვართ ძმები
ერთმანეთის თავის მღები.

ასან ალია. შუქურ ალაპ! ვიტყვი ერთსა,
თქვენს სიცოცხლეს შევთხოვ ღმერთსა.
გზა და კვალი ცხოვრებისა
თქვენ გაავლეთ ხალხთ შებნისა.

სხვა სხვა კუთხის—ორი ჯურა
დღეს ერთმანეთს შეეწურა.
ერთობაში არის ძალა,
ერთ პირს მტერი ენაცვალა!

(ტუში. დაიწყება მილოცვები: მართმეფენ სხვადასხვა ძვირფას ნივთიულობას, ოქრ-ვერცხლს და სს.)
მეფანდურე. გურულებს შეუწევიაო.

ვერცხლის საინით ჭურჭელი,
მეგრელებს—ცხენი საჯდომი,
მის მოსართავი—საბელი
კახელებს—ღვინო ურემო,
ქართველებს ქადა-ნამცხვარი,
თუშ-ხევსურთ ფარი-ფრანგული
საკლავი—ძროხა და ცხვარი,
რაჭველ ლეჩხუმელთ—ოქროი,
ზრომ ში მონაგუბარი,
აჭარელ-ქრბულეთლებსა
ფორთოხალ-თათლი და კვარი,
სომხითელი მადნის ზოდები.
ბუნებას ნამუ შავარი,
ინგილოელთა სპილენძის
ავეჯი ზარნიშ-ნამწვარი,
სევან-აფხაზ ჩ ჩანთ ქარელთა
იარაღე ლი ბევრგვარი...
ოსებსა—ტახი ბურვაკი
ჩვენს ტყეში ნაქოსმანარი.

(ყოველ გვარტომის სსენებაზე მოიხმის:
„გაუმარჯოს, გაუმარჯოს!“)

აღმასხან

მაღლობელი ვარ ყველასი,
აწ ავსებული ღებნითა,
ჩემი თქვენდამი პატივი
ვერ გამომ თქვამს ენითა.
ჩემს ძვირფას მოძმე მეზობელთ
მიეძღვნას ტკბილი სალამი,
დე, გვექნეს ძმური ცხოვრება,
ჩვენი წყლულების მალამი,
დიდება ნეფე დედოფალს
და ჩვენს ბრწყინვალე მომავალს.
(ქართლელთა „მრავალ ჟამიერი“)

საერთოდ.

გოლა ინჟინერი. მოყვარევ, ნება მიბოძე,
გითხრა ამბავი გულისა.
შენის მიწეხით გამთბარის,
შემქმნელად სიხარულისა.
შავი დღე ბევრი გინახავს,
ბევრჯერაც ცრემლი გდენია,
მაგრამ მიზანი ცხოვრების
უქმალ შენ არა გშთვენია.

რაკ გულში გედვა ისა ჰქმენ,
 მოსპე-ჰოსრისე წოდება;
 გლესმა თავადი შეირთე,
 თანც შეიძინე ქონება.
 ამ დღიდან მხოლოდ ერთნი ვართ,
 აღარ არს ამერ-იმერი,
 ვანც ჩვენს ერთობას დაარღვევს,
 ის შეიქნება თვის მტერი.
 მცც შენს მაგალიძს მოვეყვები,
 თავადის შვილი, კახელი,
 გლესის ქალს ვირთავ, მარიამს,
 უნდა მიბოძოს მან ხელი!

აქმასხან. შააბეროს და ამრავლოს,
 ეს მაგალითი სხვამც ნახოს!
 (გოლა ინჟინერსა და მარიამ ქალს ხელახელს
 შიაცემინებს. გოლა მარიამს ჰკოცნის ტუში)
 (კახელთა მრავალჯამიერი)
 ტიტიაკო (ნათელას). აბა, დაიწყე სამღერა, —
 თუ ქორწილია — არ მჯერა.
 შენი ჯერია ნათელა!
 ხომ აღარ ბნელა — ნათელა!..

ნათელა (ჩანგურზე მღერის)
 ბნელეთს დაეხა ზეწარი,
 მზემ მოგვაფინა სხივები;
 კურხხევით გვატქერს ზენარი
 ხალხი კოდვით განაკვირვები.
 იხარე გულო, ჩაგრულო,
 დრო გველის სიხარულისა,
 თუ გსურის ნდომა ისრულო,
 ატანაც გმართებს წყლულისა!
 მზე-მთვარე გვეალერსება,
 ვარსკვლავნი გვესალმებიან,
 ხელფებს ბორკალი ეხსნება,
 და ჩვენი სულნიც სტკბებიან!

კვიბი (წამოდგება და ახარფეშს: აიღებს)
 შეუანდურე. სმენა იყოს, გაგონება!
 ახლა ნეფე ილოცება!

კვიბი ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:
 ღმერთმან გაშორით:
 ყმობა, მონება,
 შუღლი და ჩხუბი,
 არ გაგონება,
 სხვისთვის ცხოვრება,
 სხვის გაგონება;
 სახლში მტერი,
 უფროსი — შტერი,
 თავის არ ცნობა,
 მტრის არ გაცნობა.

ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:

ღმერთმან მოგცეთ
 ცხვაი მრავალი,
 ძროხა უთვლელი
 და მოსავალი
 ჯოგი ცხენისა,
 ღორი — ქოსმანი,
 ნაირ-ნაირი
 სახლში ფრთოსანი.
 ბედელში პური,
 საესე ქური,
 ტყე და მინდორი
 მუღამ მაძლარი,
 მამულ-ღედულის
 არ სჩნდეს საზღვარი!
 ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:
 ღმერთმან მოგცეს
 ექვსი ვაჟი,
 ოთხი ქალი —
 სუყველა კაჟი,
 ცა-ქვეყნის თვალი;
 სწორ-უპოვარი,
 ძმა — მეზობელი,
 ქვეყანა წყნარი,
 მუღამ მშრომელი.
 ძმა — ძმისთვის მკვდარი,
 ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება!
 სახლი აგვესოს
 შვილის შვილთა
 სიმწარეს ჰკლავდე
 მუღამ ტკბილითა.

კერაში ცეცხლი
 არ ჩაგქრობდეს,
 სახელი მარად
 გედიდებოდეს! —
 ნეფე ილოცება,
 ღვთის პირით დაილოცება!
 სჯერათ ხმა: ღმერთმა დალოცოს! (სამჯერ)
 ტიტიაკო. ახლა გემართებს ჩვენ ღმერთი,
 არა მხოლოდ ტიტინი!
 აბა, ერთი ლეკური
 ქა სიმღერაც ზევესური.
 სიძე მშობ დაიძარ
 ქალო დაეყე მხარ და მხარ!..

(სადამური, სიმღერა, ჯგუფი.
 ტეკვავეანაქმასხან და ნათელა)
 ერთხმად: გაუმარჯოს აღმოსხანსა,
 მის მარჯვენას, ჯიბე-ჯანსა!
 ფ ა რ და

იოსებ იმედაშვილი

ს ი ტ ყ ვ ა

წარმოთქმული სიონის ტაძარში კათოლ. მატრიაჩკის კირიონ მუორის ანდერძის ჯგუფზე, კვირას 7 ივ. 1918

მშვიდობით თქვენა უწმიდესობაჲ!

ეს ერთი კვირაა შენი ანჩის ხატი, მთელ მორწმუნე თბილისის ქართველობასთან ერთად, გულდათუთქული დაგვიტინებდა ტყვიით განგმირულ თვისს მამათ მთავარს. დღეს კი ჩვენი სამშობლოს ყოველ კუთხიდან მოზღვაგებულა მთელი საქართველო, - შენი სამწყოს, - რათა მიგაციოთ საუკუნო განსასვენებელ სავენამდე. დაობლებული შენი სამწყოს, ისევ დაქვრივებული ივერიის ვალესია, დღეს საქვეყნოდ მოსთქვამს და ჰგოდებს თვის ვეზებასა, თვისს უბედურებასა, თვისს ეგზომ და ცოდვლებს სამშობლო ქვეყნის გარეშეთაგან გაჭირებას ეს შენი საიდუმლოებით მოცული კუბოც მძიმეო! ლოდინით ზედ და რთო. ასეთ განსაცდელს ადგილი აღარ უნდა ჰქონებოდეს ჩვენში!

არ ვიცი, შენი ასეთი მოულოდნელი და უცნაური სიკვდილი ჩვენი გაუგებრობის თუ უმადურობის ნაყოფია. ზოგჯერ მტერი ვერ უზამს ადამიანს იმას, რასაც თვით ადამიანი თავის თავსო, - სწორედ ჩვენზეა ეს ნათქვამი. სხვებმა, გარეშებმა, ჩვენმა მტრებმა და ორგულებმა შეიგნეს შენი დიადი პიროვნების ღირსება, - ჩვენ კი ვერა! სხვებმა, უცხოელებმა, დააფასეს შენი გონებრივი და ხელობრივი ღვაწლი სამშობლოსათვის, - ჩვენ კი ვერა.

ვერ გამოვიგია, რას ვთხოვლობდით კიდევ შენგან? სხვა ქვეყანაში ასეთ ნაამაგდარ, დამაშვრალ მცხოვან ღოდავაწეს დასვენებენ ხალხე, სიბრძნის ეამს დაუტკობენ, ვანვლილ ტანჯვა-წაშებას დაუამებენ და, თუ კიდევ სამოღვაწეოდ მოიწვევენ, მაშინ თავს ევლებიან მას, ტვირთს უმსუბუქებენ, რათა მისს სიბრძნე-გამოცილებებით ისევ ასარგებლონ ქვეყანა. ჩვენ ასე ვერ მოგვექცით. ჩვენ მხოლოდ უუფლებოდ, უნების-ყოფოდ, კათოლიკოს-პატრიარქად ამოვიჩიეთ! თითქოს ჩვენი ეკლესიის ხომალდის საქეთმპყრობელად მოგვიწოდეთ. ნამდვილად კი ეს საჭე ხელიდგან გამოგტაცეთ! ქედ-მადლობა, გამძვირებული შური, საარაკო თავხედობა და გულუბრყვილობა ვაწარმოეთ თვისს მამათმთავრის გარშემო; უკანასკნელი დღენი სიცოცხლისა ჩავამწარეთ მას და ახალ საქართველოში ეკლესიასაც ძირი გამოუთხარეთ, არსებობის ნიადაგი გამოვაცალეთ...

განა მხოლოდ კირიონ კათოლიკოსს მოვექვეცით ასე? უფრო მეტის სისასტიკით გავისტუმრეთ საიქიოს დიდი ილია! წიწამურის ტრალედია შეამზადა ბოლშევიკურ ყურნალმა „მოგზაურმა“, - მარტყოფისა-კი ასეთმავე ჯგუფურმა „ახალმა სიტყვამ“ როდესაც ილიას და კირიონს ყიფინას სცემდნენ უგუნურნი, ჩვენში არ აღმოჩნდა ივნიმე, რომ დამაშვრალთათვის ნუგეში ეცათ, მათვის მოეგერებიათ უპასუხისმგებლო კალმოსანნი. პირიქით უფრო ასისიანებდნენ ამათ...

ილიას და კირიონს მამულიშვილობა, უანგარობა-და სამშობლოსათვის თავგაწირვა როდი ესწავლებოდათ, საყვარელო!.. მაგრამ დღეს რაღა გვეთქმის დღეს ისევ საქვეყნო სირცხვილში ჩავცვიდით, ქართველო. ეტყობა ისტორიის გაკვეთილები ისევ ფუჭია ჩვენთვის ჯერჯერობით მაინც...

მაგრამ დრმად გვრწამს საქართველოს ჭირისუფლის ნიკო ბარათაშვილის ანდერძი:

„ცუდათ ხომ მაინც არ ჩივილი ეს განწირული სულის კვეთება და გზა უვალი, შენგნით თელილი, მერანო ჩემო, მაინც დარჩება“

დიხ, „გზა უვალი“ კირიონისაგან „თელილი“ უსათუოდ დარჩება. ამ გზაზე უკვე დაგვაცენა განსვენებულმა პირველმა მან შეაშუქა ჩვენს საზოგადოებაში ჩვენი ეკლესიის განთავისუფლების აზრი. შეაშუქა არა 1905 ან 1917 წლებში, როდესაც ქვანიც კი ლალადებდნენ, არამედ უფრო ადრე, როდესაც სუსხიანი ჩრდილოეთისაგან ყოველი აზრი და იდეა თავისუფლებაზე იყო ჩვენში გაყინულ-გათოშლილი. კირიონი კი მაშინაც სთესდა ჩვენში თესლსა კეთილსა. ის შეეწრო კიდევ ამ თესლისაგან ნაყოფის გამოღებას, მაგრამ თვით კი ვეღარ იგეგმა თვისი ნამუშაოარი

ბისა ყოფილა ხვედრი ქართველ საზოგადო მოღვაწედ-და ვერც კირიონი ასცდა თვისს ხვედრს.

არ შემიძლეა არ გამცნოთ, საყვარელო, კირიონისაგან ერთ სასკლესიო წრეში უკანასკნელად წარმოთქმული აზრი ჩვენს ძალთა ურთიერთ განწყობილებაზე: „ოცი წლის განმავლობაში დაშორებული ვიყავი სამშობლოს, - ბრძანა განსვენებულმა, - შორიდგან თვალყურს გადავვებდით, ვფიქრობდი, რომ ამ ხნის განმავლობაში თქვენ საქმარისად შეიგნით საქვეყნო მოვანლოება, მაგრამ, როგორც ვხვალა ფაქტუნდები, თქვენ უფრო განზრწინიხართ, დაქვიეთებულხართ და დაქსაქსულხართ. თუ ხელახლა დაიბადებით თორემ სხვა ფრივ თქვენი გამობრუნება შეუძლებელია, ნაღვლი ანად დაასრულა მანთვისი მწყემსმთავრული მხილება;

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ჩვენ „ხელ-ახლა დავიბადებოდ“ როგორც განსვენებულმა გვამცნო, - ახალ საქართველოში; მხოლოდ თავისუფალ საქართველოში აღორძინდება, ამაღლდება გაფაქიზდება, ძალთა განწყობილება, მხოლოდ განახლებულ მოქალაქობაში შევსძლებთ უკუ ვაგდოთ აწ და მხოლოდ მონობისაგან ნაანდერძებთ ვახრწნილი ხნე-ჩვეულებები და შეერთებულ-ძალდონით სამშობლოს ვემსახუროთ. იმედი უნდა ვიქონიოთ რომ აწ თავისუფალ საქართველოში თავისუფალი ეკლესია შესძლებს აღუზარდოს სამშობლოს ღირსეული მოქალაქენი მტკიცე ქრისტიანულ ზნეობის ნიადაგზე. უნდა შევიგნოთ, საყვარელო, რომ მხოლოდ წმინდა სახარების მცნებებზე აღზრდილი ერია უკვდავი და უძლეველი.

ამ რწმენით მიგაცილებთ, ტანჯულო მამათმთა“ ვარო, საფლავის პირზე; აქ „ქალარა სიონის ტაძარში მივაბარებთ შენს ნეშტს მშობელ მიწას. აქ დაისვენე და განისვენე, დამაშვრალო! აქ მაინც აღარ იქნები „განმარტოებული“ აქ მუდამ სინანულის ცრემლებს დავაფრქვევთ შენს წმინდა საფლავს. შენც უწმიდესო მეუფეო, აქედგან თვალყური გვაღვენე, გავგამხნევე, არ დავგივიწყო, არ დაგვწყველო, არ შეგვაჩვენო; პირიქით შენებურად დადსულოვნურად შეავედრე ჩვენი ეგზომი და ცოდვილება სიონის ღვთის მშობელს, წმ. ნინოს და ჩვენს ნათლით მოსილ წინაპართ.

შევცოდეთ, - შევიგინდე და გვაპატიე, ჩვენო დაუვიწყარო მამათმთავარო.

ღმერთი იყოს შენი მოწყალე. ამინ.

დევანოზი ნიკიტა თალაქვაძე

პირველი ნაბიჯი

ბუნების ანც ერთი საიდუმლოება ვერ დაუმალდება: აღმზისის შეცნობიერებულ ვიწროებას, თუ მიპყვას მისი ძეგნის, რაგორც საჭიროა. მისთვის მალე ძველდება ყოველი გამოცდების-აღმოჩენა და ნაშთებისა-განი, სულ ახადის ძეგნისა. გუშინ რომ ახალს უწოდებდა, დღეს მისი შემდეგი საიდუმლოების ძეგნის ეწიება და მხოლოდ მისი ბოვნიით იტკობს თავის მალე წყნობას...

მან, ტეგე, დაძაბუნებული და ნებაწარსული ადამიანის გონება მთავრებულია ყოველ შეცნობიერებას...

დაღვა ჩვენთვისაც საბედნიერო ხანა: ჭრჭრებითი საშობისედა გარდაგვექცა... მსემ ფართოდ და მსურვადედ გავმოგვავთინა თავის მრავალფეროვანი სხივები და თავისუფლად ამოისუნთქა ტანჯულმა ხალხმა. მხოლოდ ბოროტი ბარათაშვილის თბოდ სულს... აყვავდა ილიას საყვარელი მამული... შეგუფდნენ ქართული გმირები, აკაკის დაფი დანადარის ძახილი, და შეერთებულ ძალით სდაწახებენ მამულს... კვლავ გაისმის წკრიალი უკვდავ რუსთაველის ქანისა.

გაქცა სულით შეწუხებული დემონი, რომელმაც იმსხვერპლა თამარის ნორჩი მურაზი და თვისით შირდებოდა ბედნიერებას; მაგრამ სულით ძლიერმა და მომავლის მოწმუნე თამარმა, ან დაჭკარგა გონება და ან გმთხვია ტარტაროზს... ბეგრმა აღიარა საქართველო საუკუნოდ მიძინებულად-მაგრამ გაცრუვდა ეს თქმულება; გაიხსნა მრავალ შეკვანძული ჯადო...

სხვა ბედნიერებათა შორის, ქართულ ხელფანებასაც მიექცა უურადღება: ეროვნული მუსიკის ახადრძინებულად უკვე გადიდა პირველი ნაბიჯი, ეროვნული მუსიკის ახადრძინებულად დაარსდა ქართული სამუსიკოსსაწავლებელი, ქართულ მუსიკის მომღერალთა კავშირი, მხედართა კავშირი და სხ., იმედია, ესენი უურადღებოდ ან დასტოვებენ ქართულ სიმღერა-გალობასთან ქართულ საკრავებსაც, რადგანაც ქართული ჭანგების შესრულება ფორტაპიანოზე (რან-ედაც დამოკიდებულია ევროპიის მუსიკის თეორია), იგეთივე დისონანსი იქნება, რაგორც რუსული ანბანით ქართული ლექსის წაკითხვა.

ჩვენ გამძებშიაც არსებობს (რაგორც აღმოსავლეთის ერების მუსიკაში) მესამედი და მეოთხედი ნაქვტები (ტონა) და ამ ხმებს ევროპის მუსიკის თეორია ან იცნობს.

ამ ნაქვტებშიცაა განსხვავება, რის საშუალებითაც ირგვევა ქართულ და უცხოეთის გამომამართლებს; მაგალითად: ქართული საქცევი ინტერვალი არ ეთანხმებიან სპარსულ-არაბულ მესსელს და ფარსისის ელმე-გულზარ-მუსიკის ხმებს... აღ-

მოსავლეთის მენსურაღურ თეორეტიკოსან-დღეებდ შეუძლიან გარკვევა მუხობულ ერების ჭანგებსა, რაგორც ლინც შეჩუვლა ქართულ საქცევი და აგრეთვე პირიქ.

ჩვენ აქნობამდე აღმოსავლეთის მუსიკის აღმრძინების იმედი ევროპულ კომპოზიტორებისგანა გუქნდა, მაგრამ იმას-კი ადარა ვკითხულობდით: გავკება რამე თუ არა ჩვენი მუსიკისა?.. დღეს ისე აღარა ადარა ვართ სხვი ხელში მათერებულნი. მისი აღმრძინება მიენდოს და დაეწოდოს აღმოსავლეთის მუსიკის შივარველთ და მცოდნეთ, ესენი შეასრულეებდნენ კიდევ თავინთ მოვალეობას...

უპირველესად უურადღება უნდა მიექცეს ქართულ მუსიკის დედა ბაძი-თარს, რომელიც თავისი მენსურით, ტიპით და ტონით აცალკევებ. აწილებს ქართულ მუსიკას უცხოეთის მუსიკისგან. დაწვრილებითა უნდა აღიწეროს მისი საქცევის ინტერვალი... დაიწეროს სრული თეორია ამავე მენსურაზე მოწეობილა, რაცა გავვაღვილებს ქართული ჭანგების აღდგენას... მხოლოდ ამას მეოხებით შეგვიძლიან ნითლად დაუმტკიცოთ ევროპის, რომ იმით უმადლეს კომპოზიტორების დაწერილი ორიენტალური მუსიკა ჩვენთვის სრულებით უცხოა.

ხელფანება რის სიმთელის და სიმაგრის ერთძალას წა მოადგენს და ამიტომაც მისი ბედ-იღბა. აი სხვადიოდ არ უნდა გადაიდოს, არამედ დღესვე; ამ თოფ წარბაზნების-მიერ შექმნილ აბაღონურ სიმთეონის ხმებში აღმრძინდეს ქართული ეროვნული მუსიკაც... აისხას თვით თბოლი მარცხლიტებიც თარის ძალებზე-ფარდებზე და მათ ჟღერსთან ერთად კვლავ ამაღლდეს სიყვარული აღმზინთა შორის... იგი თანაბრათ მოქმედებს ყოველს ღვთის განახუნთა გრძობაზე...

ქართველო იცნ ყოველი შენი საკუთრებანი. მ მართე თარს და იგი უფრო სწორედ გამოხატავს თავის სიმთა კვანძში, შენს ჭირვარამიან წარსულს და ბედნიერ მომავალს.

ალექსანდრე ოგანეზაშვილი
პიონა - პანსი

- გამარჯობა საქელი! — გაგიმარჯობს ივანე
 - კაცო ერთი მითხარი; რისთვის დავიკვირე?
 - სწორედ ხათაბადა მკვანდობა ამ დროშია, ერთი კვირა მოუნდა თბილისიდან გარმია.
 - შენ ჩემსთქ აძიბიდილო, ეგ რა გასაკვირია: ცხინვალიდან გარამდე მოვალ ერთი კვირია.
 - შენ რა ღმერთი გავიწერა, მდილიდი ფეხითა. მე თუ დავიკვირე, ვიყავ მატარებლითა.
 - რაგო ღმერთი გამიწერა ვერ უფურება მ გვებსა?
 - მერე სძინავთ, თუ რა ამ მუდრეკ კომისრებსა? კომისრებს არ სცალიანთ გართულან ქათამებშია!
 - ყოველ დღე ქეითფებენ ზურხნით სარდალებშია!
- მეუზა ზ. ზემოხანდაკელი

ქართული
თეატრი

კვირის სიღის ლათია

საქო. ავეტიქ, კაცო ავეტიქ!!

ავეტ. რა იყო, რა გაღრიალებს?

საქო. რაღა რა იყო? ძეგვის ხიდი...

ავეტ. პო ხომ აფეთქდა. კიდევ ექვსიანო!
(იღვინება)

საქო. საქმეც ვგ არი, რომ რიგიანად ვერ
აფეთქებულა.

ავეტ. რის ვერაფეთქებულა? ამბობენ პო-
ვოდები ველარ ლადიანო.

საქო. მერე შე ვირისთავო! ისიც იცი
რომ დაუჭერიათო?!

ავეტ. რას მიჰქარავ? ვინ დაუჭერიათო!
ჩვენი დაწნაკელ ეგბა საქმე ქნან და დაიჭირონ

საქო. კაცო გაიგე! გეუბნები დაუჭერიათ
მეთქი— არადა! ამ ოქრებმა ერთი საქმე ისე
ვირა ქნეს, რომ შიგ არ გაებნენ. მაგრად და-
უჭერიათდა!..

ავეტ. კაცო, ვის დაუჭერია! ერთი კარგათ
აბისნი მაყავ.

საქო. ვის დაუჭერიადა, თითონ სუდების
მინისტერს მესხიოვს. თურმე სლევდოვატელა-
თაც თითონ გამხდარა.

ავეტ. მერე მესხიოვი, განა ვრაცია? ეგ
ხომ ჩვენი გვარის კაცსა ჰვავს!

საქო. აი სწორედ აქ არის ძალის თავი
დამარხული. ჩვენ სუყველას ჰაიასტანად ვთვ-
ლით.— ვამბობდით: ეს თიფლის ქალაქი „მე-
რნაო“, გორიც ჩვენიო, სიღნაღიც ჩვენიო,
თელავიც ჩვენიო... არა და! ბათუმიც ჩვენიო.
უზურში განოდის, რომ ჩვენი ვირის თავ-ფეი
ყოფილა ლამის იმდონი ვახაროთ, რომ ერევა-
ნიც არ დავკარგოთ.

ავეტ. კაცო, ლათაებს ნუ ამბობ! გეუბ-
ნები მესხიოვი სომხურიგვარია მეთქი?

საქო. არა ბიჭო! გიორგაძეც სომხური
გვარია, გიორგაძეც რომ არიან ნვენში! რის
ჩვენი! ქართველი ყოფილა და რანაირი ქარ-
თველი? ისე მაგრად ჩაუვლია სლევდოვატის ძა-
ფები ხელში რომ...

ავეტ. მოიცა, მოიცა! მერმე არ იქნება
ის ძაფები დავწყვიტოთ?

საქო. შე ოხერო როგორუნდა დავწყვიტ-
ოთ, რომ იმ მესხიოვს ისეთი მაგარ მუშტით
თურმე უჭირავს, რომ გიყუას მუშტი იმასთან
არაფერია.— გუშინ დამინახვეს და მსეთი დი-
დი თვალებიანი ვინმე ყოფილა, რომ მე შიშით
წინაღამ სული გამებარა.

ავეტ. (დადონებულ) მაშ საქმე ვერ ლავ-
ნეს რაღა?

საქო. რის ლავნეს. (ეუფში უჩუჩულებს) კა-
ცო ისიც გაგია, რომ სხვა ხიდების აფეთქე-
აც ყოფილა შავდავთარში ჩაწერილი.

ავეტ. არა და! ეს ოხერი ჩვენი დაწნაკე-
ლები ამდონი ხანია ამ გიფურაციის სოციალი-
ეტებთან შავირდათ არიან და ქკუა მაინც ვერ
ისწავლეს.

საქო. ეგა სთქვა და! (ჰაუზა) არა ავეტ-
ქჯან, შე როგორც უყურებ სულ ისე ვირის
თავებად დაჩებთან — არა და! ტო, ყურუმ-
სლ ააფეთქე?! რა და დოყლაპიასავით პირი დაი
გოლი? გასწი, თავს უშველე რაღა? მაგამ მე-
ვამობ, ავეტიქჯან, რომ ჩვენი კანც-სვეტა მო-
ხლოვებულა.

ავეტ. გუდს ნუ გაიტყვამ საქოჯან! ქარ-
თველი სოციალისტებო კეთილი ხალხია, ის-
ენი ამ საქმეს სხვანაირათ გაიგებენ. აქ დაბა-
ლი ხლხი, რა შუაშია, ერთი ორი დაწნაკის
საქმე იქნებაო, და ეს საქმეც ისე მიჩუმდება,
როგორც სხვები.

საქო. საქმეც ვგ არის, რომ მაგადაც თვა-
ლები გაახილეს და გაიგეს რა ინდისხურმებიც
ვართ ყველანი. მე შენ გეუბნები, რომ იმ დი
თვალებიან მესხიოვს ისე დაუწყია საქმის ვი-
თარების გაგება, რომ თურმე ამ წყეულ ხი-
დის საქმეში ასობათ კაცები გამოჩნდებიან. წა-
დი ეხლაც და დააჯერე, რომ აქ ხალხი რა-
შუაშიათქო!

ავეტ. (დადონებულ) მაშ საქმე პრწავ, გაფ
უქეულა რაღა?!

საქო. მე შენ გეუბნები, რომ ეხლა ველ
არც ანგლოჩანები ცვიშველიან

ავეტ. რატომ? ისინი ხომ ჩვენებია?

საქო. საქმეც მანდ არის და! ამ ჩვენ ოხ-
რებს იმასთანაც საქმე გაუფუტებიათ და პარ-
გამურულან.

(ორთავკნი დიდხანს დადონებულნი არიან, შემდგ
მწარედ დიდინებენ ვაი— ვუის ხმაზე)

ერთად.

ძეგვის ხიდი ჩატყდა, ჩვენი საქმე წახდა.
სომხეთის საქმეები სულ ხავსემად გაჰქცა!..

გენერალი მაზნიოვი, ქალაქის დიდი გახდა.
ფოკნი ჰოდოყენია ჩვენთაის სჭირო გახდა...

ახა თუ კარგი ბიჭი ხარ, დამე კარგოთ გახვად!
ისეთ ჭიტლავს ამოგკამენ, ორთაჰვადს ჩახვად!..

ალექსანდრე ბაქრაძე.

ქართული ლატარია

ქართული ლატარიის შესახებ პირველ აზრი გამოთქვა სოლომონ ახველიანი ლატარიის გენერალ-მაღალკარგის, რომელსაც ჩვენმა ჟურნალმა (თ-და ც 1916 წ. №) მაშინვე ყურადღება მიაქა და მისი განხორციელება მოიწადინა. ამ აზრმა გარჯვა და დღეს 3 მილიონის ნაცვლად 5 მილიონი ლატარიის გამოთავით. ასე ძლიერია კერძო კაცის თანხობა და საქმის უანგარო სიყვარული. ქართული ლატარია რომ სასურველათ გაიმართოს საქმეში მთელივენი ქვეყანა ჩაებას ამ საქმეში და დაეს კეთილი აზრი განახორციელოს. აქვე ვებუდეს ახველიანის წერილს, რომელიც პირველად 1916 წ. „საქართველო“-ში დაიბეჭდა.

პირველი საზოგადოებრივი (წერილი რედაქციის მიმართ)

საქართველოს № 235, შაბათ 22 დეკემბერი 1916 წ.

უმწეო მდგომარეობამ ქართული ტრისამ ალაპარაკა საზოგადოებამ. ამ ლაპარაკის დღს ბევრი რამ გამოირკვა მაგრამ რა იქნება ეხლანდემდგომარეობაზედ ცხადი და გამორკვეული: თეატრი არა გვაქვს! ამაზე უცხადესი და უსაშინელესი ჩვენდგომარეობაში მყოფ ერისათვის არა არის რა.

გავიდა ორი წელი და ამ ხნის გმავლობაში თითქმის არა გავიკეთებია რა. თავს ოპონობით ვინუგეშებთ და ეს ნუგეში იმდენად დამამწილებელია ჩვენთვის, რომ საქმე, მთლად თუ არა, სხვრად გაკეთებული მინც გვგონია. მაგრამ კმარა ფის მოტყუილება დროა რამე ვიღწინათ!

მომავალ თეატრისთვის ფიქრ ყველას მართებს. მეც, ამ სტრიქონების დამწერი, ნებს მივცემ ჩემს თავს და ერთს საშუალებას გავაცნობ სზოგადოებას იმ საშუალებას რომელიც უეჭველია დიდწერგის მოითხოვს ჩვენგან, მაგრამ რომელიც ძალია დავგიახლოვებს იმ ბედნიერ დღეს საკუთარი თეატრისავაგოთ.

ეს საშუალება გახლავთ ია-ფასიანხვი ლატარია. თუ კი ჩვენ შეგვეძლება მთავრობგან ნებართვის აღებას და ეს არც ძალიან ძნელი საქმე იქნება იმ შემთხვევაში, მე ვამტყიცებ. სულ ოპლე ხანში დიდ თანხას მოვაროვებთ.

აი როგორ უნდა ავიღო ნებართვა სამი მილიონი მამეთის ლატარიის ბილეტების გამოცემისა. ბილეთი უნდა ეღიროს არა უტრეს ერთი მანეთისა. ეს სიიადე ბილეთის ნებას მისცქს ლარობ მასსამაც მიიღოს მონაწილეობა ლატარიაში. უნდა მოუხმით ჩვენიში თუ უცხადეთში მყოფ შეგებულ ქართველს. სოფლად მღვდლები და მასწავლებლები უნდა ავამოტქმედოთ. ერთი სიტყვით, უნდა შევექნათ ფართო ქსელი აგენტებისა. და თუ კი ეხლ მრავლად არიან ისეთნი რომელნიც თავიანთ წვლილს არ ზოგვენ თეატრისბთვის მაშინ როდესაც მათ ექნებთ თუნდაც სულ მცირედენი შესაძლებლობა რაიმეს მოგებისა. უფრო ხალისით არ გაიღებენ თავიანთ წვლილს, შეიძლება ვსცდებოდე მაგრამ მგონია, რომ საქმე ბილეთების გაყიდვისა კარგად წავა.

ეს აზრი დიდხანია თავს დამტრიალებს, მაგრამ მისი განცხადების, არ ვიცი რატომ მეშინოდა უთუოთ იმისთვის რომ ბევრს ეუცხოვება იგი, რადგან ამგვარ და

რამეს ჩვენ დაჩვეულნი არა, ვართ, თუმცა იმდენად დი უმრავლესი ნაწილი კულტურლ დაწესებულებათა ამ საშუალებით იჩენენ საღსარს არსებობისას.

ეხლა ვებდავ და თუ საზოგადოება დაინახავს მის არა უნიადაგობას და ყურადიღებს ბედნიერი ვიქნები მისთვის, რომ იმედი მომეცემა ჩვენ ეროვნულ ტაძარში შეიდე და იქ წმინდა ხელოვნებით ვეზიარო.

თეატრის მეგობარი (სოლომონ ახველიანი).

ანტონ ზურაბის ძე ჩიქოვანი (გარდ.ნახევარი წლის შესრ. გამო) ძველი ქართველი მეომარი, ოსმალებთან გმირულად მებრძოლი, რომელიც ბოლო ხანში ოსმალებისა და ბოლშევიკთა შემოსევით გაცეცხლებული ახალგაზდობას მოუწოდებდა საქშობლოს დაცვისაკენ. გარდაიცვალა მაისის 26, დაბადებიდან 80 წ.

კ. ფოცხვერაშვილის სამუსიკო დილამ დეინობისთვის 27 სახ. თეატრში ხალხი ნაკლებათ მიიზიდა. მიუხედავათ იმისა, რომ იგი ინტერეს მოკლებული არ იყო, პირველათ დაუკრა ჩვენმა სამხედრო გუნდმა, ჩვეულო რივი სახით შეასრულა მარში და სხვა მოტივები, შემდეგ დაუკრეს გერმანელებმა, რომელნიც საკვირველი უნარით იცავდენ ხმოვანებათა ჰარმონიას, რაც ისეთ შთაბეჭდვლებას სტოვებდა თითქოს ყველა საკრავი ერთი ძალით, ერთი საშუალებით იკვროდეს და არა ორმოცი პიროვნების შემწეობითთა: არსად ჩამორჩენა, ან წინ გასწრება ტონებს არ ეტყობოდა, რაც სასიმოგნო შთაბეჭდილებას სტოვებდა მსმენელზე. თვით ნაწარმოები თავისი მრავალფეროვანი სახით აორკეცებდა მსმენელის ყურადღებას. იყო მომენტი, როდესაც მუხიკა შორს ბუნების წიაღში მოგაგონებდა მორაკრაკე წყაროს, რომლის ტიკტიკს არღვევს ხოლმე ბუნების ძალები. ყველა იმ მოვლენას, რასაც აღამიანი განიცდის, ტურფა ბუნების წიაღში და თვით თავისავე ბუნებაში საკვირველი ხელო-

ნევებით იყო ჩაქსოვილი ამ მოტივებში, რაც გერმანელთა მუსიკამ შეასრულა. შემდეგ ბატონმა ფოცხვერაშვილმა ქართველ-გერმანელ გუნდთა ძალით, სადაც სიმებიანი ორკესტრიც მონაწილეობდა, შეასრულა ქართული საერო 11 საუკ. იამბიკო, უ არმაზის ჰიმნი, კერპთა დამხობედან, ლაშქრული, თავისფლების მარში და სხ. ვისაც შესწევს დაკვირვების უნარი და განვითარებული აქმბ მოზობლიური გემოვნება, ის შეამჩნევს, რომ ეს ჰიმნები მართლაც შეიცავენ რამოდენათმე ჩვენს ნაციონალურ გემოვნების წყაროს. ჰიმნების ბოლო კილოკავები, თუ შეიძლება ასე ითქვას, მოგაგონებდა ზოგ ალაგს შაშვის ჭახვასს, ზოგი ხალხურ მელოდიის ნაპრალებს, რომელიც ხელოვნურად და თავისოებური შემოქმედებით იყო ჩაქსოვილი ხელოვანისგან; ერთ ალაგს აღარ მახსოვს, რომელ მათგანში, ისმო და ქართული მგზავრულის ერთად-ერთი მუხლი, მეტათ საინტერესო იყო საიერიშო მარში. ის ჩვენ ტემპერამენტს სანგრძობლათ ახლო ვდებოდა. ამიტომ იყო, რომ ხალხის გულიდგან აღმოხდა დაუსრულებელი ტაში, რისთვისაც ლოტბარს ეს მარში გაამოარებინეს. საერთოდ ფოცხვერაშვილის მუსიკაში დაცულია ეროვნული მელოდიის ერთგვარი თავისებურება, რომელიც კულტურის მრავალ ფერადან მანტიანში გამოსტყვივის. აქ სჩანს ერის გრამობათა განცდანი ჩვენი ტურფა ბუნების სიკეკლუცე და თვით ტემპერამენტი ქართველი ერისა. დასასრულ მინდა ორიოდ სიტყვით შევეხა ფოცხვერაშვილის კონცერტზე წარმოთქმულ მოკლე სიტყვას: იგი ეკამათებოდა ვიღაცას რაღაცაზე. სხვათა შორის მან განაცხადა, რომ სანამ მთავრობა არ მიბძანებს, მე საეროვნო მოტივებს სხვას აღარ შევასრულებო. ჩვენი სამუსიკო ხელოვნება საჭიროვობს განვითარებას, მაშასადამე ხელოვანი ყოველ შეზღუდვის გარეშე უნდა იდგეს; მხოლოდ მაშინ შეუძლიან შემოქმედებას ფრთა გაშალოს; ამიტომ შევეტრფოდით ჩვენს თავისუფლებას. საჭიროა ამას ბატონმა ფოცხვერაშვილმა ანგარიშა გაუწიოს.

მუშა მ. დევაძე

ქართულმა სამუსიკო ს. - ბამ ბეჯითად მოქკიდ ხელი სამუსიკო ოცდნის გავრცელებას, გეგმა(; საუცხოო შეუდგენია: გაგვაცნოს ყველა ერის მუსიკა ცალცალკე ვიისაც კი თვალსაჩინო რამ მოეპოვება. გიორგობისთვის 1 სამუსიკო სკოლის დარბაზში გამართა გერმანული მუსიკის კამერული კონცერტი. შეასრულეს უკვდავ მუსიკოთა ბეთჰოვენის ვაგნერის და შუმანის ნაწარმოებები შესრულების მხრით საუცხოო იყო და საზოგადოების მხრით დიდი ტაშიც გამოიწვია მეორე სადამო უძღვნეს რუსულ მუსიკას განზრახვაა გამართონ ფრანგული ოცალიანური ქართული და სხ. ერთა სამუსიკო სადამოები არჩეული გზა ფრიად გონივრულია და მიზან-შეწონილი: ასე უფრო გავიცნობთ სხვა სხვა ერთა შემოქმედებას. ვუსურვებთ წარმატებას. ჩვენმა მთავრობამ ამ საზოგადოებას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციონ

წინამძღვარი.

ქართულ დრამ ტიულ საზოგადოების დასის წარმოდგენების სეზონი სახელმწიფო თეატრში დაიწყო გიორგობისთვის 18 „საწმუნობა“ თა, შიესა ადებუღია ძეგლის დროიდან, მეტიანშეტად რთუღია, მრავალფერადი, შიგა და შიგ კქელ კქელი ადგილებით. მიუსვდავად ამისა, ახადგაზდა დასმა მიაინც დირსეუღად დასძღია ეს ძნელი შიესა და სახეგეპო იმედი ჩავიინერგვა, რომ ჩვენი სცენა

ადორნდება, ახად ძაღთ მუყაითობა ეტყობა... სჩანდრეუისროის ხელიც. ბეჯითი მუქი... ბრწეიდლე მომავალი მათია. დაწვრილებით შეუდგე. ამ შიეს რამდენჯერმე დასდგაშენ. თეატრი ხაღხით საღ იყო... გამარჯვება ახად დასს!.. უსაგანო.

შეხვედრები

ერთნალი თეატრი და ცხოვრება - ს შემოსწირეს:

1 მარკოზლობჯანიძემ	25 მან.
2 ოლა ლობჯანიძისამ	25 მან.
3 თამარა ფესზიშვილმა	4მ. 50კ
4 ნ. ე. თადგირიძემ	50 მან.
5 მ. აბაშიძე	100 მან.
6 თამ. აფხიშვილისკან. შეკრებილი: ოთხი მან. ვსო თუთბეიძემ, თ. აფხიშვილმა 3 მან. ორორი მან. აკოუინა დოლაძემ, ანა კრადემ; ნინო გეკაშვილისკან. — 1მ. 50კ. თათო მანათი. ანა ოლაძემ, ოლა ქუთეთელაძისამ, დიუდმილა ქუთეთელიძემ, შიამ დომიძისამ ვარინკა ნაკოლაძისამ, თამარა დონძისამ, — სულ 23 მან. 50კამ.	

შემოსწირველი გულითად მადლობას ვუძღვებით რედ

ვეკლასითვისსაჭირო და სასარგებლო წიგნი (აღა სუთი წლის ნაშრომი)

უცხო სიტყვათა ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ, მეორე შევსებულ-შესწორებული გამოცემა, გამოვიდა. შეიცავს 1112 სვ. ხელის ბმწერთათვის, საუკეთესო უღით — 25 მან, უუღათ — 15 მან. (წინად შემოტანილის გამოირცხვია). ბაზარზე უღით — 35 მ. უუღათ 25 მ. საწეოი: თბ ლისი, პაზრის ქ. ნა, შერი 20, ადექსანდრე ბაღს შირდაშირ, რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“

საღმრთო მსახური

დიანოზ კიკნაველი იძე. ადიდებს ფოტოგრაფიულს სურათებს და ასრულებს ფოტოგრაფიულ მხატვრულ საქმეს. — ამხადებს საუცხოოდ, ფაქიზად და დროზე. მისამართი: ქ. თბილისში — სამოვლენი ქ. №1, ვიკრილასში — ფოსტის ქ. ბეგლარ გვენცაძის სახლში.

ქ ა რ თ უ ლ ი
ლ ა ტ ა რ ი ა
ა რ დ ა გ ა ვ ი წ ე ლ ე თ !
რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი